

# Ο CHARLES GUÉRIN

## ΚΑΙ Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

Ὁ λυρικός ποιητὴς μέσα εἰς τὸ σύμπαν εἶνε τὸ κέντρον, τὸ σταυροδρόμι, ἂν θέλετε, ὅπου ὅλες οἱ φωνές τῆς φύσεως συνέρχονται διὰ νὰ ἀντανακλασθοῦν ἁρμονικά. Καὶ ἀποδίδει τὰς μελωδικὰς ἡχοὺς εἰς τοὺς ρυθμοὺς ἐκείνους, ποῦ αὐτὲς οἱ ἴδιες τοῦ ἐξύπνησαν μέσα του, τοὺς βραχεῖς ἢ ἐκτεταμένους, σύμφωνα μετὰ τὴν ψυχὴν ποῦ τὰς ἐδέχθη. Ὁ πόνος καὶ ἡ χαρὰ δὲν εἶνε ἀνάλογοι μετὰ τὰς αἰτίας ποῦ τὰς προξενοῦν. Ἐνα λιθάρι πέφτει μέσα στὸ ἥσυχο νερό· αὐτὸ εἶλε ὅλο. Καὶ τόσον περισσότερα τὰ κυματένια στέφανα θ' ἀνοίγουν, ὅσον ἡ ἐπιφάνεια θὰ εἶνε πιὸ στρωτὴ καὶ τὸ νερὸ πιὸ καθαρό. Βαθεῖα καὶ διανγὴ αἰσθήματα σποῦν ἐπάνω σὲ προσκόμματα σχεδὸν ἀόρατα διὰ τοὺς ἄλλους. «Ν' ἀκούῃ μέσα στὴν καρδιά του τὴν ἡχὴ τῆς μεγαλοφυΐας του» νὰ ἐξομολογῆται ἀδιακρίτως τοὺς κόπους του καὶ τὰς ἀπολαύσεις του, δι' αὐτό, καὶ μόνον δι' αὐτὸ εἶνε ἱκανός. Καὶ οἱ συγκινήσεις αὐτὲς εἶνε ἡ μοναδικὴ ὕλη διὰ τὴν ποίησίν του, διὰ τὸ ἀστείρευτο ξεχείλισμα τῶν ἐσωτερικῶν του αἰσθημάτων.

Τὸ ἔργον τοῦ Charles Guérin εἶνε ἓνα ἀπὸ τὰ πλέον ξεχωριστά. Ἐξῆσε μέσα εἰς τὴν ἐξοχὴν καὶ τὴν αἰσθάνθηκε πολὺ καὶ τὴν ἐμελέτησε χειροπιαστά. Πολλοὶ ὀλίγοι ποιηταὶ εὗρηκαν τὴν εὐκαιρίαν νὰ τὸ κάμουν αὐτό. Ὁ ὄνειροπόλος ἐκεῖνος κάθε λίγο καὶ λιγάκι ἔτρεχε μέσα στοὺς ἀγρούς καὶ στὰ δάση, περίεργος διὰ τὴν κάθε φυσικὴν μεταμόρφωσιν, εὐαίσθητος εἰς τὰ ἀρώματα καὶ εἰς τὰ τραγούδια καὶ εἰς τὴν πλησμονὴν τῆς ζωῆς ποῦ τὸν περικυκλοῦσε. Καὶ τὸν βλέπομεν νὰ κάθεται καὶ ν' ἀκούῃ τὸ ἐλαφρὸ ἀεράκι ποῦ περνᾷ μέσ' ἀπὸ τὶς λεύκες μετὰ τὸν κρότον βροχούλας λεπτοτάτης· νὰ κάθεται καὶ νὰ μετρᾷ τὰ σύννεφα ποῦ περνοῦν στὸν οὐρανόν, καὶ ἔπειτα νὰ ἐξετάζῃ τοὺς ἔρωτας τῶν λουλουδιῶν καὶ τῶν ἐντόμων. Κι' ἔτσι, μετὰ τὸν τρόπον

αὐτὸν, τὸν βλέπομεν νὰ συγκοινωνῇ μετὰ τὴν ἴδια τὴν καρδιὰν τῶν πραγμάτων.

Ἀλλὰ μέσα εἰς τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν, ποῦ δὲν εἶνε παρὰ μιὰ δυνατὴ ἡχώ, ὑπάρχει καὶ ἓνας ἄλλος, πλέον φιλόδοξος, ποῦ σηκώνει ψηλὰ τὸ κεφάλι καὶ ἐρευνᾷ τὸν οὐρανόν. Καὶ προβάλλουν ἐμπρός του ὅλα τὰ προβλήματα, ποῦ οἱ σοφοὶ προσπαθοῦν νὰ λύσουν. Τὸ ἄπειρον τὸν κάμνει ν' ἀγωνιᾷ. Καὶ ζητᾷ νὰ βρῇ τὴν οὐσίαν τῆς ζωῆς, τὸ μυστικὸ τῆς γεννήσεως καὶ τοῦ θανάτου, τὸ μυστήριον τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ τέλους τοῦ παντός. Καὶ τὰ τρομερὰ αἰνίγματα ἐξερεθίζουν τὸν Οἰδίποδα αὐτὸν, ποῦ ἀπελπίζεται διότι δὲν ξεδιαλίνει τίποτε καὶ διότι δὲν ξεύρει νὰ κάμῃ τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ θαυμάζῃ τὴν Σφίγγα καὶ νὰ τὴν ὑβρίζῃ. Μὰ ἐκεῖνοι ποῦ αἰσθάνονται τὸν ἀνθρώπινον τρόμο μπροστὰ στὸ ἄπειρον, τὴν ἀπελπισίαν τοῦ ἐφημέρου πλάσματος μπροστὰ στὴν αἰωνιότητα, δὲν ξέρουν, συνήθως, νὰ μᾶς μεταφράσουν τὴν σκέψιν των μετὰ τρόπο πρωτότυπον. Ὁ ποιητὴς κρατᾷ τὴν ἀλήθειαν· τίποτε δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸν ἐμποδίσῃ ἀπὸ τοῦ νὰ φωνάξῃ μετὰ τὸ ἐμπνευσμένον ἐκεῖνο ὕφος, ποῦ κάμνει τὰ μάτια νὰ λάμπουν καὶ νὰ φρίσσουν τὰ μαλλιά ριγμένα πίσω: «Τὸ ξέρω!»

Ὁ Charles Guérin μᾶς ἔψαλλε τὴν ἀγωνίαν αὐτὴν θαυμάσια. Σ' αὐτὸν δὲν βρῖσκει κανεὶς μονάχα εἰκόνες γεμᾶτες λυρισμὸ καὶ ἀκρίβεια μαζί, μῆτε μόνον τοῦ ἔρωτος καὶ τοῦ πόνου τραγούδια ὥραϊα. Εἶνε ἀξιοπαρατήρητος μέσα σὲ ὅλους τοὺς ποιητὰς, διότι μετὰ τὸ νὰ ἔχῃ αἰσθανθῇ τὴν ἀγωνίαν τῆς σκέψεως, ἠμπόρεσε νὰ τὴν ἐκφράσῃ μετὰ μιᾶν εὐγλωττίαν ὑπέροχην. Ὁ καθένας ἠμπορεῖ μαζί του νὰ γευθῇ τὴν ἀγνωστάτην ἡδονὴν τῆς φιλοσοφικῆς μελέτης. Καὶ αὐτὸ θὰ τοῦ εἶνε ὁ πλέον διαρκὴς τίτλος δόξης.

Τὸ εἶδος τῆς φιλοσοφίας του καὶ τὸ σημεῖον

εἰς τὸ ὅποιον θὰ τὴν ἀνυψώσῃ, ἀρχίζουν νὰ φαίνονται ἀπὸ τὸ πρῶτο του βιβλίου: *Le Coeur Solitaire*. Κι' ἂν ὁ ποιητὴς δὲν μᾶς δείχνῃ ἀκόμῃ τὸ ὑπέροχο πάθος τοῦ *Semeur de Cendres*, τὴν γραμμικὴν ἐκείνην ὠραιότητα, τὴν ψυχρὰν ἀλλὰ διαρκῆ τοῦ *L'Homme intérieur*, ἐν τούτοις διακρίνεται ἤδη καθαρὰ καί ποιος ἀνταγωνισμὸς τοῦ αἰσθηήματος πρὸς τὴν ἰδέαν—τῆς καρδίας πρὸς τὸν νοῦν. Ὁ *Charles Guérin* εἶνε τρυφερός, γεμάτος ἀπὸ ἔρωτα. Ἄλλ' εἶνε καὶ συγχρόνως ὁ « διαβάτης, ποῦ τοῦ ἀγνώστου ἡ δὴφα τὸν φλογίζει ». Θέλει νὰ μάθῃ. Καὶ ἀπὸ ὅλον αὐτὸν τὸν ἀνταγωνισμὸν κατασταλάζει μιὰ πίκρα καὶ ἕνας πόθος γωρὶς ἐλπίδα, ποῦ δίνουν εἰς τὴν ποίησίν του ἕνα βαθύν, ἕνα τόσο βαθύν τόνον.

Ἡ ποιητὴς αὐτὸς ἀγάπησε τὴν Φύσιν καὶ τὴν εἶδε ἀπὸ κοντά. Εἰσεχώρησεν εἰς τὰ ἀπόκρυφα της. Μέσ' ἀπὸ τὰ βιβλία του προβάλλουν τοπία ἀριστοτεχνικῶς ζωγραφισμένα, διότι τᾶγγιξε μὲ τὰ ἴδια του χέρια. Καὶ δὲν ἔχει διόλου ρωμαντικὲς παραφορές. Τὸ κάθε τι ποῦ χαράσσει εἶνε ἀκριβές, ἀληθινόν· τὸ εἶδε, δὲν τὸ ὀνειροπόλησε.

Ἡ γνωριμία του αὐτῇ μὲ τὴν Φύσιν θὰ μᾶς ἐξηγήσῃ ἀργότερα ἕνα ἀπὸ τὰ φιλοσοφικὰ στοιχεῖα τοῦ ποιητοῦ.

## II

Ὁ μυστικισμὸς ἀρχίζει μὲ μίαν ἐκδήλωσιν πίστεως· δὲν ἐξετάζει, ἀλλ' ἐπιβεβαιώνει. Οὔτε ἔχει ἀνάγκην συζητήσεως, διότι δὲν δοκιμάζει νὰ κάμῃ λογικὸ σύστημα, ἢ τοῦλάχιστον ἡ μεθοδικὴ αὐτῇ ἐργασία ἔρχεται κατόπιν. Ἐχει μέσα του τὴν διανῆ ἐκείνην καὶ παρηγορητικὴν πρόβλεψιν νὰ φθάσῃ μὴν ἡμέρα διὰ τῆς καρδίας εἰς τὴν ὑπέροχον γνῶσιν. Ὁ ποιητὴς δὲν ἔχει νὰ κάμῃ τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ ἀγαπᾷ. Ὁ ἔρως τὸν ἀνυψώνει καὶ τὸν βυθίζει σιγά-σιγὰ εἰς ἔκστασιν ἱερὰν.

Τὸ ἔργον τοῦ *Charles Guérin* εἶνε γεμάτο ἀπὸ οἰστρους μυστικισμοῦ. Ἀπὸ τὴν κάθε λέξιν ξεχύνεται μία ἡδονικὴ τραχύτητα, ἕνας θλιμμένος οἶκτος, καὶ μιὰ τρομάρα ἱερή. Μπορεῖ νὰ μᾶς πῇ ἀπὸ τώρα: « Ποιητῇ, γίνου ἕνα δένδρον μὲ καρποὺς βαρεῖς τῆς σκέψεως ».

Πρέπει κανεὶς νὰ πιστεύῃ, πρέπει κανεὶς νὰ ἀγαπᾷ. Ὅποιος ἀφίνει νὰ διευθύνεται ἀπ' τὴν καρδιά του, αὐτὸς θὰ ἔχῃ πάντα τὴν βεβαί-

τητα μέσα του, καὶ ἐπὶ πλέον τὴν γαλήνην τῆς σκέψεως.

Μέσα εἰς τὸν *Semeur de Cendres* ὁ μυστικισμὸς εἶνε χυμένος πρὸ πλατειά. Τὸ βιβλίον αὐτὸ εἶνε πλουτισμένον θαυμάσια. Μία ἡδονὴ πικρὴ, μιὰ εἰρωνία σκληρὴ, μιὰ ξεχωριστὴ χάρις καὶ μιὰ ὁμορφία καλοδουλεμένη, ἡ ἴδια ἡ ψυχὴ του ποιητοῦ ξετυλίγεται ἐκεῖ μέσα μὲ ὅλη τῆς τὴν εὐγένεια, μὲ ὅλη τῆς τὴ διαύγεια, σὰ μιὰ καρδιά ἀπόμονη, ποῦ θρηνεῖ στὰ πόδια τοῦ ἔρωτος.

Οἱ ἔρωτες τῶν ἀνθρώπων μαραίνονται σὰν τὰ λουλούδια· ὁ ἔρως ὁ αἰώνιος ἀρά γε βρίσκεται στὴ γῆ; Ὁ ποιητὴς θὰ μπορέσῃ ν' ἀποκτήσῃ τόση δύναμι, ὥστε νὰ τοῦ ἀξίξῃ τέτοιος ἔρως; Μέσα εἰς τὴν ποίησιν αὐτὴν τὴν γεμάτην ἀπὸ ἀνατροχιάσματα, ἡ ἀπελπισία κλαίει μανιώδης. Ἐχει πολλὰ δάκρυα τὸ ἔργον τοῦ *Guérin*· καὶ αὐτὴ ἀκόμῃ ἡ ἀπόλαυσις εἶνε ὀνειρεντὴ καὶ πικρὴ. Ὁ ποιητὴς δὲν ἀπάντησε ἔως τώρα τὴν ἀγάπην ἐκείνην διὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἠμποροῦσε νὰ ἐξοδεύσῃ τὴν ἀστείρευτον αἰσθηματικότητά του. Κι' ἔτσι, ἀπόμονος πάνω στὴ γῆ, ἀρχίζει πλέον νὰ ζητᾷ κάποιον ἰδανικό. Ἡ μόνωσις τοῦ πνεύματος θὰ προστεθῇ εἰς τὴν μόνωσιν τῆς καρδίας;

## III

Ἀπὸ τὸν *Semeur de Cendres* ξεχύνονται ὅλες οἱ μελαγχολικὲς πνοὲς τῶν πανθειστικῶν ἀσμάτων. Ὁ πανθεῖσμὸς ἐκδηλώνεται εἰς τὴν φράσιν: ὁ θεὸς εἶνε παντοῦ καὶ τὸ πᾶν εἶνε θεός. Ὁ θεὸς δὲν εἶνε χωρισμένος ἀπὸ τὸ σύμπαν. Τὸ κάθε πλάσμα εἶνε καὶ μιὰ διάφορος φάσις τῆς θείας αὐτῆς οὐσίας. Ἄλλ' ὅμως καὶ ἡ φράσις: « ὁ Θεὸς εἶνε παντοῦ », ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν φράσιν: « ὁ Θεὸς δὲν εἶνε πουθενά ». Εἶνε ἀδύνατον νὰ τὸν ξεχωρίσῃ κανεὶς σήμερα ἀπὸ τὰ πράγματα, καὶ νὰ τὸν ἀνυψώσῃ καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦ χροστοῦ θρόνου τῆς πίστεως. Τὸ εἶδωλον, ποῦ ἄλλοτε τόσον ἐπίμονα ἐζητεῖτο, τώρα ἐξηφανίσθη ἀπὸ ἕνα δυνατόν ἀνεμὸν μέσα στὰ νερά τὰ ὀρμητικά. Ὁ εὐλαβὴς δὲν εὐρίσκει πλέον τὸν ἱερὸν ἐκείνον τόπον, ὅπου θὰ ἐπιθυμοῦσε νὰ καταφύγῃ καὶ νὰ γονυπετήσῃ. Εἶνε λοιπὸν ἀδύνατον ἀκόμῃ νὰ φθάσῃ κανεὶς ἔως εἰς τὸν Θεὸν, ἀκολουθῶν αὐτὸν τὸν δρόμον. Ὁ πανθεῖσμὸς εἶνε ἕνας δειλὸς ἀθεῖσμός.

Καὶ ἴσως τότε νὰ εἶνε κατάλληλος ἡ στιγμή νὰ ἐξετάσωμεν, ἐὰν ὁ μυστικισμὸς εἶνε φιλοσοφία. Μᾶς φαίνεται ἀμφίβολον. Διότι δὲν εἶνε σύστημα γνώσεων, δὲν εἶνε ὁ καθρέφτης ἐκεῖνος, ποῦ δέχεται τὸ φῶς τῶν ἐπιστημῶν καὶ ποῦ κεκλιμένος κατὰ τὴν γωνίαν τῆς λογικῆς ξεχύνει τὴν λάμψιν ἐκείνην ποῦ ἐδανείσθη ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦ ἀπείρου. Δὲν εἶνε καὶ τι ἐπίκτητον, ἀλλὰ μᾶλλον μία κλίσις φυσικῇ, ἓνας ἰδιαίτερος τρόπος τοῦ αἰσθάνεσθαι. Καλλίτερα ἀπὸ τὸ ἐπίθετον μυστικισμὸς ἀρμόζει τὸ ἐπίθετον αἰσθηματικότης.

Εἰς τὸν Charles Guérin ὁ ἔρως τῶν πραγμάτων, ποῦ τὸν ἔκαμε νὰ ζητήσῃ τὸν Θεὸν μέσα εἰς τὴν φύσιν, εἶνε τόσο πολὺ ἀνακατωμένος μετὰ τὸ αἶσθημα ὥστε μποροῦμε νὰ ποῦμε πῶς ὁ ποιητὴς εἶνε ἓνας: μυστικιστὴς πανθεϊστῆς. Ἀντιγράφει τὸν κόσμον μετὰ τὸ ἀπογοητευμένον ἐκεῖνο μάτι, μετὰ τὸ ὁποῖον καὶ ὁ Αἰσχύλος τὸν εἶχεν ἐπισκοπήσει 2,400 χρόνια πρὶν ἀπὸ αὐτόν.

#### IV

Μέσα εἰς τὸ Elën τοῦ Villiers de l'Isle Adam βρίσκεται ὁ ἑξῆς διάλογος:

Samuel.—Ἡ ἐπιστήμη δὲν ἀρκεῖ. Στὸ τέλος γλήγορα ἢ ἀργά θὰ λυγίστε τὰ γόνата.

Goetz.—Μπροστὰ σὲ ποιόν;

Samuel.—Μπροστὰ στὴν Ἄβυσσο.

Ἄλλ' ὁ Charles Guérin εἶνε ὑπερήφανος καὶ ἄκαμπτος. Δὲν μπορεῖ νὰ πιστεύσῃ τίποτα τὸ ὑπερφυσικό. Καὶ ὅμως λατρεύει κάποιον Ἰδεώδες. Καὶ ἐκεῖνος, «τὸ μέτωπον ἐκεῖνο, ποῦ λάμπει μετὰ τὸ δικό του φῶς καὶ μετὰ τοὺς δικούς του κόσμους», τὸ μέτωπο τὸ ὑψωμένο πρὸς τὸν οὐρανὸ μετὰ τὴν εὐγενικὴν ἀνησυχία γιὰ τὸ ἄπειρο, πρέπει νὰ τὸ κλίνη κάπως ταπεινά.

Πρέπει νὰ ξεδιπλώσῃ τὸ μεγαλοπρεπές του ὄνειρον ὄχι πίσω ἀπὸ τὰ σύννεφα, ἀλλὰ ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, ἀνάμεσα εἰς τὴν ἀνθρωπότητα αὐτὴν, ποῦ μετὰ ὅλη τῆς τῆ μικροπρέπεια, ἔχει καὶ μερικὲς στιγμὲς ἡρωϊσμοῦ. Καὶ ὁ ποιητὴς ἔκλινε πρὸς τὴν καρδιά του μετὰ πάθος. Ἐπαυσε νὰ ἐξετάζῃ καὶ ἄρχισε νὰ ἀγαπᾷ. Νὰ ἀγαπᾷ! Ὅλο του τὸ ἔργο εἶνε μία φλογερὴ ἔκφρασις ἔρωτος: ἀγάπησε τὴ ζωὴ, τὴν ἡδονή, τὴν ὁραιότητα. Ἀγάπησε τὴ γυναῖκα καὶ τὰ ἄνθη καὶ ὅλη τὴ φύσιν καὶ ἀγάπησε ἀκόμα μετὰ τὴν

ἴδια ὁρμὴ τὸν πόνο του καὶ τὴ σκληρότητα τοῦ μοῖρα, καὶ εἶπε: «Μόνο σὺν εἶνε ματωμένη, νοιώθω ζωὴ μέσ' στὴν καρδιά μου».

#### V

Ὅταν ἓνας ποιητὴς ἀντὶ νὰ ψάλλῃ ἀποκλειστικῶς τὸν πόνο καὶ τὴ χαρὰ, ποῦ μᾶς προξενοῦν οἱ κοινωνικὲς μας σχέσεις, δοκιμάζῃ νὰ ἐξυμνήσῃ τὰς σχέσεις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ ἄπειρο, λέγουν ὅτι εἶνε ποιητὴς φιλόσοφος. Εἰς αὐτὸν τὰ αἰσθήματα εἶνε δευτερεύοντα· ἡ πρώτη καὶ ἡ καλλίτερη θέσις ἀνήκει εἰς τὰς θεωρητικὰς συγκινήσεις. Δὲν πρόκειται πλέον ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν χάριν ἢ διὰ τὴν σκληρότητα τῆς ἐρωμένης: ἡ φύσις, τὸ πεπρωμένον, γίνονται ἀντικείμενα τῶν εὐκόλων σκέψεων. Ἀλλὰ ἡ φιλοσοφία αὐτὴ εἶνε, ὡς γνωστὸν, κοινὴ καὶ τετριμμένη. Δὲν θὰ μποροῦσε νὰ συναντήσῃ κανεὶς ἐκεῖ μέσα παρὰ πράγματα κοινὰ, ποῦ ξεφεύγουν καίμια φορὰ τὸ τετριμμένον, μόνον μετὰ τοὺς νέους ρυθμούς καὶ μετὰ τὰ ἐπίθετα.

Ἡ γερὴ φιλοσοφία εἶνε ἡ συστηματικὴ σύνθεσις τῶν γνώσεων. Πρέπει νὰ μάθῃ κανεὶς τὰ πλέον τελευταῖα συμπεράσματα—τὰ προσωρινὰ—τῆς ἐπιστήμης, καὶ μόνον ἐπάνω εἰς αὐτὴν τὴν βάσιν, τὴν ἀσταθῆ, ἀλλὰ τοῦλάχιστον πραγματικὴν, εἶνε δυνατὸν νὰ ἰδρῦσῃ τὸν ναὸν τῆς Ἀληθείας—τῆς προσκαίρου.

Ὁ φυσιολογικὸς ὁργανισμὸς τοῦ ποιητοῦ τὸν ἐμποδίζει εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν μελέτην. Ὁ ποιητὴς εἶνε ὁ ἐραστὴς τῶν ἐπιφανειῶν, ἐνῶ ὁ σοφὸς εἶνε ὁ ἐραστὴς τοῦ βάθους. Ὁ ποιητὴς εἶνε «ὁ λάτρης τῶν χωμάτων, τῶν ἡχῶν, τῶν λέξεων» ὅπως λέγει καὶ ὁ Nietzsche. Ὁ ποιητὴς εἶνε ἐνθουσιώδης, ἐνῶ ὁ φιλόσοφος εἶνε ψυχραίματος. Ἡ φιλοσοφικὴ κατάσταση εἶνε μία κατάσταση ἐρεῦνης, ἀβεβαιότητος· ἡ λυρικὴ εἶνε κατάσταση πίστεως.

Κανεὶς δὲν ἐξέφρασεν ἀκόμη ὅπως ὁ Charles Guérin τὴν μεταφυσικὴν ἀγωνίαν, τὴν ἀνάγκην τῆς πίστεως, ποῦ μετὰ ὅλην τὴν προσπάθειαν τοῦ λογικοῦ κάμνει τοὺς ἀνθρώπους νὰ λυγίζουν τὰ γόνата μπροστὰ τῆς.

Κανεὶς δὲν ὑπῆρξεν ἀκόμη τόσο γεμᾶτος ἀπὸ θλίψιν καὶ τόσο εὐγενικός. Καὶ ὅμως—εἶνε ἀνάγκη νὰ τὸ εἰπωμεν;—τὸ αἶσθημα εἶνε πιὸ δυνατὸν ἀπὸ τὴν λογικὴν. Ἡ σκέψις του ὀδη-

γείται ἀπὸ τὸ αἶσθημα. Εἶνε περισσότερον ποι-  
ητὴς παρὰ φιλόσοφος.

Κάθε φιλοσοφία, κάθε ἐπιστήμη δὲν εἶνε  
παρὰ ἓνα ἀποκλειστικὸν πλάσμα τῆς σκέψεως.  
Ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅλως διόλου ἐσωτερικὴ. Ὑπάρ-  
χουν τόσες ἀλήθειαι, ὅσα ὑπάρχουν ἄτομα σκε-  
πτόμενα. Καὶ κάθε μιὰ ἀπ' αὐτὰς εἶνε νόμιμος  
χωρὶς κανένα κριτήριον βέβαιον νὰ δύναται νὰ  
τίς ξεχωρίσῃ καὶ νὰ τίς κατατάξῃ. Ἐκεῖνο ποῦ  
σκέπτομαι ἐγὼ εἶνε ἡ μόνη ἀλήθεια ἡ πλάνη  
εἶνε ἡ ἀλήθεια τοῦ γείτονός μου. Ὅλα αὐτὰ  
εἶνε πλέον κοινὰ καὶ ἐκτὸς πάσης συζητήσεως.

Ὁ Charles Guérin εἶχε μίαν ψυχὴν ξεχωρι-  
στὴν, καὶ δι' αὐτὸ ὁ τόνος τῆς ποιήσεώς του δὲν  
ἤμπορεῖ νὰ συγχισθῇ μὲ κανένα ἄλλον. Τὸ ἔρ-  
γον του εἶνε γεμᾶτον ἀπὸ μίαν φιανθρωπίαν  
ζωντανὴν καὶ ἐνεργόν· εἶνε μουσκευμένον ἀπὸ  
δάκρυα· περισσότερα ἀνατριχιάσματα καὶ λιγώ-  
τερα χαμόγελα βρίσκονται κρυσταλλωμένα μέσα  
στὰ βιβλία του.

Ἡ συγκρατημένη συγκίνησις, ἡ ἐσωτερικὴ  
εὐγένεια, ἡ ὑπερηφάνεια ἡ διακριτικὴ, ἡ ἀπλό-  
της ἡ εὐγλωττος καὶ λιτή, κρατοῦν τὸ ἔργο του  
εἰς ἓνα τόνον ὑψηλόν. Παρ' ὅλην του τὴν θλί-  
ψιν δὲν εἶνε πεσιμιστής.

Τὸ ἔργο του εἰς τὸ τέλος, ἔφθασε εἰς ἓνα πό-  
νον γαλήνιον. Ὁ ποιητὴς μὲ τὴν παθητικὴν του  
μελαγχολίαν ἔζησε ξεχωριστὸς, ἀπόμονος. Μὲ  
τὴν ὑπερηφάνειαν τῶν ὑπερόχων ψυχῶν ἐπερι-  
φρόνησε τὴν δόξαν.

Ὁ Charles Guérin ἐξαφανίσθηκε μέσα εἰς  
τὴν σκιὰν τὴν αἰώνιον, προτοῦ νὰ σκορπίσῃ  
ἀκόμη ὅλην του τὴν λάμψιν. Τὸ τραγοῦδι ἔπαυσε.  
Ἡ λύρα θρυματίσθηκε. Ἀλλ' ἡ φωνὴ τῆς ἦτο  
τόσον ἡχηρὴ καὶ διανγῆς, ὥστε θ' ἀντηχῇ ἀκόμη  
γιά πολὺν καιρὸν σὲ κάθε καρδίαν ἀπόμονην  
καὶ σὲ κάθε ψυχὴν σκεπτομένην.

\* \*

ΚΑΤΑ ΤΟΝ PAUL DELIOR

## ΝΕΡΩΝ

Ὅχι τὴ Πώμη μοναχά,  
Ὅλη τὴν Οἰζουμένην  
Θέλω νὰ ἰδῶ νὰ καίγεται  
Φλογοπεριζωσμένη.

Καὶ νὰ θεορίβουν τὴ φωτιά  
νὰ γίνετ' αἱματένια,  
τὰ πέλαγα τ' ἀπέραντα  
καὶ τὰ βουνὰ τὰ γιγαντένια.

Καὶ πέρα ἐγὼ, κι' ἀπόμακρο  
ἀπὸ τὴν γῆϊνὴ σφαῖρα,  
νὰ χαίρωμαι τ' ἀσύγκριτον  
ὄραμα, στὸν αἰθέρα.

Ἀλεξάνδρεια

Γ. Γ. ΚΑΣΙΜΑΤΗΣ